ŠALTINIS

Krynica

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 26 (735).
Cana 10 ct.
VILNIA, 2.IV.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity. Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Pylimo g-vė 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

Z żyćcia sialan

Pałažeńnie našych sialan pry ŭradach byŭšaj Polšču było štoraz ciažejšaje. Čužoje asadnictva, tannaść sialanskich praduktaŭ, biezziamielle i małaziamielle—voś hałoŭnyja prajavy palityki henych uradaŭ adnosna biełaruskich i litoŭskich sialan.

Z adychodam Vilenščyny da Litvy pałažeńnie sialan jaŭna pačało palepšacca. Litoŭski ŭrad, dobra razumiejučy, što padstavaj haspadarki Litvy jość sialanstva i što dla ahulna — dziaržaŭnaha dabra treba heta sialanstva paddzieržavać, sapraŭdy pačaŭ palityku, jakaja kirujecca da ŭzmacnieńnia haspadarčaha pałažeńnia sialanstva.

Sialanie adrazu heta adčuli, zrazumieli i pačali daryć Litvu sympatyjami. Litoŭskaja sialanskaja palityka dała mahčymaść sialanam zrazumieć jašče lepš, jak niaspryjajučaj sialanam była palityka polskaja. I nia dziva, što siańnia našy sialanie byŭšuju Polšč ahułam spaminajuć drenna.

Voś fakty litoŭskaj sialanskaj palityki. Litoŭskija ŭłady, pryjšoŭšy ŭ Vilenščynu, nia tolki što nie nałažyli novych padatkaŭ, ale navat u hetym ciažkim dla sialan hodzie zvolnili ich ad padatkaŭ susim. Daść heta mahčymaść sialanam akrepnuć paśla ŭsiaho pierażytaha i čviorda stać na nohi ŭ blizkaj budučynie.

Sialanam pradajucca tanna votruby, što daje im mahčymaść nałežna karmić chatniuju žyviołu, kab jana pad kožnym uzhladam apłačvałasia, kab było i małoko, i miasa, i tavar na hrošy.

Na viasnu pačniecca komasacyja. Praŭda, nia novaja heta reč. Komasacyju pravodziła i Polšč, ale jak? Za komasacyju treba było doraha płacić i pravodziłasia jana pieravažna biaz pryrezki, tvoračy novyja karłavatyja haspadarki. Ciapier komasacyja budzie pravodzicca na košt dziaržavy i budzie imknucca da taho, kab novyja haspadarki byli poŭnavartasnyja.

Na budoŭlu tak-ža buduć davacca vialikija dapamohi. Tak naprykład sialanie, jakija buduć budavacca na novych haspadarkach, za dreva na budoŭlu buduć płacić tolki piatuju čaść jahonaj vartaści, a reštu atrymajuć darma.

Tak-ža na viasnu pačniecca parcelacyja dvaroŭ miž biezziamielnymi i małaziamielnymi. Urad užo pryznatavaŭ da parcelacyi bolš 80 dvaroŭ. U hetym liku praznačany na parcelacyju tak-ža i dvary Piłsudzkaha, Żelihoŭskaha, Kaściałkoŭskaha i inš., jakija byli u nas asiarodkami nia tolki kryŭdy socyjalnaj, ale tak-ža i asiarodkami polonizacyi biełarusaŭ i ličvinoŭ. Astajecca tolki škadavać, što dvarom pakidajecca až pa 150 hektaraŭ ziamli. Ale i ciapier užo šmat ziamli z henych dvaroŭ budzie addana sialanam za duža tanny vykup. Sialanie buduć płacić ad 18 da 180 litaŭ za hektar, zaležna ad ziamli, i płacić buduć na praciahu 36 hadoŭ.

Imkniecca litoŭski ŭrad tak-ža i da taho, kab pavialičyć ceny na sialanskija produkty. Dabradziejstva hetaj ŭradavaj palityki dla siabie sialanie ŭžo adčuvajuć.

I samyja ŭrešcie adnosiny da sialan vałasnych uradaŭcaŭ inšyja byli pry palakoch i inšyja ciapier. Byvała ŭ vołaści byli pierapoŭnieny „načalstvam“, jakoje siadzieła, piło harbatu, mała što rabiła, hruba i niaŭvažliva adnosiłasia da sialan i, dačakaŭšy kanca „urzędowej“ hadziny, strymhałoŭ uciakała z vołaści, nie zvažajučy na nijakija molby sialan-interesantaŭ. Ciapier heta ŭsio źmianiłasia na lepšaje. Padčyrkivajuć heta sami sialanie.

M. K.

Rezultaty vybaraŭ u Sav. Biełarusi

24 sakavika siol. (na 1 šy dzień Vialikadnia), jak viedama, adbylisia vybary ŭ novadałučanaj zachodniaj čaści Savieckaj Biełarusi ŭ Najvyšejšuju Radu SSSR (Vierchovnyj Soviet SSSR) i ŭ Radu Nacyjanalnaściaŭ.

Pavodle aficyjalnaha paviedamleńnia, na biełaruskich abšarach było 2.930.628 vybarščykі, z jakich 2.907.653 čał. (99.21%) hałasavała ŭ 16 vybarčych akruhach pry vybarach u Najvyšejšuju Radu SSSR i 2.910.820 (99.32%) u 6 vyb. akruhach — u Radu Nacyjanalnaściaŭ. Za blok kamunistaŭ i biezpartyjnych u 1-ju instytucyju hałasavała 2.852.893 čał. (98.11%) i ŭ 2-ju—2.856.012 čał. (98.11%).

U vybarach u Najvyšejšuju Radu SSSR u paasobnych akruhach vybrany:

U Biełastockaj vobłaści: Michał Kavaloŭ, Maryja Dźjačuk, Siamion Ihajeŭ, Pilip Piestrak, Pavał Siaŭko.

U Bieraściejskaj vobłaści: Dzimitr Saŭčuk, Zofija Juchimuk.

U Pinskaj vobłaści: Andrej Prystupa, Mikoła Kałodzič.

U Baranavickaj vobłaści: Pantalejmon Panamarenka, Rafał Sieržant, Zoja Skobla, Ivan Tur.

U Vialejskaj vobłaści: Vasil Stoma, Ivan Bahdanaŭ i Kuźma Kisialoŭ.

U Radu Nacyjanalnaściaŭ vybrany: Ivan Turlejski, Siarhiej Prytycki, Maryja Černik, Ściapan Paciarucha, Anton Klaviec i Anton Malevič.

Pramova staršyni Rady Kamisaraŭ SSSR Mołatava

29 sakavika adbyłasia šostaja sesija Najvyšejšaj Rady Savieckaha Sajuza, na jakoj Staršynia Rady Kamisaraŭ Mołataŭ skazaŭ vialikuju pramovu, u katoraj miž inš. zajaviŭ:

Adnosiny SSSR i Niamieččyny uhruntavalisia padčas vajny ŭ Polščy i pahłybilisia jšče handlovymi dahavorami. Adnosiny z Anhlijaj i Francyjaj pahoršylisia. Vidać heta było ŭ kanflikcie finskim. Saviety praciŭ abaronnaha sajuza skandynaŭskich dziaržaŭ. Padozranyja ruchi sajuźnickich vojsk na Blizkim Uschodzie Saviety pilna sočać; nie pazvolać jany tak-ža Japonii „kuplać“ morskaje pabiarežža ŭ vakolicy Uładyvastoku.

U Finskaj vajnie Saviety straci 48.745 čałaviek zabitych i mieli 158.863 čałaviek ranienych.

Sud za ŭpadak Polščy

Hazety pišuć, što emihrancki polski ŭrad Sikorskaha u Francyi maje sudzić niekatorych adkaznych asob z b. polskaha uradu. Miž inš. pad sud majuć pajści: b. maršał Śmigły-Rydz—za słabaje pryhatavańnie polskaj armii da vajny, niaŭmiełaje kamandavańnie ŭ bitvach i za ŭcieki zahranicu tady, kali armija jšče zmahałasia; b. min. Beck abvinavačvajecca zatoje, što vioŭ takuju zahraničnuju palityku, jakaja škodziła intaresam dziaržavy i davioŭ Polšč da ŭpadku. Buduć tak-ža sudzić b. premjera ŭradu hien. Składkoŭskaha.

Farmalnaje śledztva maje pačacca ŭ najbližejšym času.

Da rečy ŭspomnić niadaŭniuju viestku ab tym, jak Rydz abvinavačvaje Becka (abodva jany siadziać u Rumynii) za toje, što hety i ciapier viadzie jšče byccam żyćcio vielmi „panskaje.“

Savieckaje ziemlerobstva

U pałavinie sakavika siol. centralny Saviecki ŭrad pryniaŭ pastanovu ab uviadzieńni pravilnych sievazvarotaŭ na abšary Savieckaj Ukrainy i Mołdaŭskaj ASSR. Hety važny ŭ pracy kałhasaŭ i saŭhasaŭ krok jošć vykanańniem pastanovy 18-ha źjezdu balšavickaj partyi „zavieści ŭ kałhasach i saŭhasach pravilnyja sievazvaroty, uvodziačy ŭ ich travasiejańnie i čorny papar, kab hetak zabiaśpiečyć značnaje pavialičeńnie ŭradžajnaści i stvareńnie peŭnaj karmovaj asnovy dla rastučaj žyviołahadoŭli". A ŭradžai hetyja dahetul byli ŭ uradžajnaj Ukrainie zapraŭdy musić nievialikija, kali ŭradžaj zboža 13.6q z ha saviecksaja presa ličyć až „pieravykanańniem roŭnia 3-aj piacihodki".

Pastanova uradu SSSR ab sievazvarocie maje na mecie davieśći hadavy ŭradžaj samoha tolki zbožža da 8 miljardaŭ pudoŭ. Hałoŭnaj adnak zadačaj, hetaha zakonu jošć „stvareńnie peŭnaj karmovaj asnovy", bo, jak piša saviecksaja presa, žyviołahadoŭla ŭ Ukrainie apošnim časam zrabiła vialiki postup. Za apošnija dva hady tam lik skaciny pavialičyŭsia na 39%, śviniej — 28%, aviec i koz — 56.5%. Dalšaj zadačaj, jakuju stavić sabie hety zakon, jošć takoje raźmiaščeńnie paasobnych hatunkaŭ haspadarskich raślin, kab: 1. u vakolicach pramysłovych centraŭ i vialikich haradoŭ było davoli bulbiana-varyŭnych i žyvioładaŭlanych haspadarak; 2. kab centry ziemlarobskaj pramysłovaści mieli z najbližejšych kałhasaŭ davoli patrebnaha dla siabie syrca i techničnych raślin.

Pierachod kałhasaŭ na pravilnyja sievazvaroty tak abrachovany ŭ časie, kab być zakončanym užo ŭ 1943 hodzie: u 1940 h. sievazvarot maje być zaviedzieny ŭ 5.000 kałhasach, u 1941 h. — u 7.000 kałhasach i u 1942 h. — u 7.500 kałhasach.

Sam zakon vielmi padrabiazny. U 1-šaj čaści (sievazvaroty ŭ kałhasach) u 20-cioch punktach padrabiazna pakazana u jakich haspadarkach (kałhasach) jaki treba zavodzić sievazvarot, npr. u cukrova buračanych — 7-8 polny, u lonnych 7-8 polnyja z adnym polem čornaha ci zaniataha paparu, nia mienš jak z dźviuma źmienami aziminaŭ, nia bolš adnaho pola lonu z 2-3 polami jaravych ziernavych zbažžavin i h.d. Razam z uviadzieńniem sievazvarotaŭ uvodzicca asušeńnie balot, rasčystka ad kustoŭ, karčoŭka, uzarańnie i absiejańnie sienažatnymi travami. Ustanoŭleny tak-ža paradak abrablańnia hleby ŭ kałhasach: *a)* ziableńnie pad jaravyja pasievy i ŭzoryvańnie čornaha paparu na hłybiniu nia mienš 22 cm., pad cukrovyja buraki nia mienš 27 cm., a na ziemlach z mienšym pachatnym słojem — na poŭnuju jaho hłybiniu z stupianiovym pahłyblańniem; *b)* pažniŭnaje łuščeńnie aržyšča ŭśled za siarpom; *c)* nia mienš troch uspašak čystaha paparu; *d)* vysiejvańnie ŭsich kultur u naležnyja sroki vykłučna vysoka-jakasnaj siaŭboj; *e)* utrymańnie ŭsich zasievaŭ u čystym ad pustaziella stanie; *f)* šyrokaje zastasavańnie zialonaha ŭhnajeńnia na Paleśsi; *g)* viaśnianaje baranavańnie aziminy...

Dziela ŭviadzieńnia sievazvarotu, ŭvodzicca pierapadhatoŭka: 1000 ahranomaŭ, 750 ziamielnych kamisaraŭ (ziemleustraicielaŭ), nia mienš 10.000 kałhasnych kamornikaŭ i 250 leśnych melijorataraŭ.

Asobna ŭstanoŭlenyja pravily ab sievazvarotach u saŭhasach Narkomsaŭhasaŭ i ŭ saŭhasach Narkompiščapromaŭ.

Jak-by nie aceńvać hetych mierapryjemstvaŭ, śćvierdzić treba biezstaronna, što saviecкaja ŭłada kansekventna jdzie pa linii planovaj haspadarki. I sapraŭdy dzivicca tolki treba, jak mahli dahetul kałhasy pracavać biez pravilnaha sievazvarotu. A što tak było, chiba-ž davoli jasna kaža sam fakt vydavańnia zakonu.

A. K.

20 hadoŭ Elty

1 krasavika minuła 20 hadoŭ ad času zasnavańnia ELTY — aficyjalnaha Litoŭskaha Telehrafnaha Ahienctva. Spačatku Elta nazyvałasia Presavym Biurom.

Pieršym dyrektaram Elty byŭ praf. Eretas.

Za hety čas Elta vielmi šyraka razbudavałasia i pracuje siahońnia jak novačasnaje instytucyja.

Dyrektaram Elty ad vieraśnia 1939 h. jošć b. redaktar hazety „Lietuvos Aidas" V. Gustainis.

Načalnik Vilni - miesta i pavietu ab biahučych spravach

U apošniaj hutarcy z pradstaŭnikami miascovaj presy Načalnik Vilni-miesta i pavietu ab biahučych spravach zajaviŭ miž inšym nastupnaje:

U Vilni jošć siahońnia kala 300.000 žycharaŭ, z čaho jošć 27.000 uciekačoŭ. Evakuacyja uciekačoŭ heta kaniečnaść i jana ŭžo pačałasia, jak tolki puścili marozy.

Dahetul vydadziena ŭ Vilni 12 tys. pašpartaŭ; kali da hetaha daličyć siem'i, dyk hramadzianstva litoŭskaje majuć užo 30 000 asob. Dahetulašni zakon ab hramadzianstvie treba budzie znovelizavać i nad hetym adpaviednija ŭłady ŭžo pracujuć. Pry nahodzie p. Načalnik zaznačyŭ, što čaść miascovaha polskaha hramadzianstva da niadaŭna nia tolki nie staralasia litoŭskaha hramadzianstva, ale prosta jaho ŭnikała. Ciapier adnak nastupiła źmiena i ŭ hetym nastroi. Žychary časta prosiać papravić spolščanyja proźvišč.

Administracyja vokruha ŭžo całkom panuje nad sytuacyjaj i nie dapuskaje da jakoj — niebudź procidziaržaŭnaj dziejnaści.

Nie zvažajučy na vajenny čas, haspadarčaje žyćcio płyvie užo narmalna. Usie kramy adčynieny, i nivodnaja z ich nia moža pažalicca na niedastatak tavaraŭ ci praduktaŭ. Nabyŭčaja siła Vilenčukaŭ małaja, ale pierasialeńnie ŭ Vilniu dziaržaŭnych ŭstanovaŭ i turystyka hetu siłu ŭzmocniać.

Para ŭžo vialikaja i na ŭparadkavańnie Vilni, asabliva jejnaha stanu sanitarna-higijeničnaha: miesta pavinna być čystym i higijeničnym,

V. V.

Piśmo z Rymu

PIUS XII I SUPAKOJ U ŚVIECIE

(Z nahody ŭhodkaŭ karanacyi).

12 sakavika siol. minuŭ hod ad taho času, kali trystupniovaja karona ŭpryhožyła pavažnaje čało Piusa XII. Dzień niazvyčajny. Chto moža—śpiašyć za Tybar u Vatykan, u bazyliku śv. Piatra. Pajšoŭ i ja. Bilet pazvalaje zaniać davoli dobraje miesca. Dahadyvajusia, što śv. Piotra vielmi vietlivy da rymskich biełarusaŭ...

Prybližajecca aznačany čas. Cišynia jak makam pasiejać. Raptoŭna zatrapiatalisia haračyja italjancy: hamoniać, kryčać: Evviva il Papa! Chaj žyvie Śviaty Ajciec! Bazylika pieramianiajecca ŭ mahutny teatr. Kruhom čuju na viedamych i niaviedamych jazykoch pryvitalnyja pokličy. Ja, huknuŭšy svajo, uhledziŭsia na hałoŭnuju postać, katoraja tut-ža kala nas. Sivavatyja vałasy prasačyvajucca spad załatoj tyjary, bledny ŭśmiechnuty tvar, hłybakazadumčyvyja vočy zdajucca ŭsich i ŭsio abyjmać, ruka spakojna bahasłaŭlaje, a ŭ jaje harmanijnych ruchach bačycca ščodraja siaŭba tych daroŭ, ad katorych trymaje kluču... Pačynajecca śviaščennaja słužba. Voś-ža, kali Papież ciapier molicca, hlańmo na jaho ŭ śviatle dakumentaŭ, jak na vialikaha siejbita idei supakoju ŭ śviecie, — idei, katoraja siańnia ŭsim na sercu.

Na kolki mahčyma, budziem trymacca chronolohičnaha paradku, biaručy blizu ŭsio z Acta Apostolicae Sedis i L'Osservatore Romano.

Adrazu paśla vybaru na papieža, jon u Sykstynskaj kaplicy źviartajecca da dastojnikaŭ kaścioła z tym, kab, „malić Hospada pierad usim za ŭsich tych, na katorych spačyvaje vialiki honar i ahromny ciažar kiraviectva narodami"...

9 krasavika 1939 h. (paśla zaniaćcia Italijaj Albanii) u hetaj-ža bazylicy śv. Piatra Śv. Ajciec cierpić dziela taho, što „pamiž narodami nie chapiła taho ŭzajemnaha zrazumieńnia, katoraje samo tolki moža zaachvočyvać i papichać na śvietłyja šlachi hramadzianskaha postupu. Tymčasam uračysta padpisanyja dahavory i dadzienaje słova zhubili biaśpiečnaść i vahu fundamentu, biez jakoha razaružeńnie matarjalnaje i moralnaje, hetak usimi čakanyja, dzień ad dnia stanoviacca mienš aktualnymi"...

16 krasavika 1939 h. źviartajecca Śv Ajciec praz radio da Hišpanii, zaachvočvajučy da supakoju duš pavodle pryncypaŭ kaścioła, spraviadlivaści-ž i vialikadušnaści da tych, što zbłudzili...

20 krasavika 1939 h., u piśmie da kard. L. Maglione, zaachvočvaje Jon ŭsie narody, a pierad usim biełaje vojska dziaciej, da malićviennaha, kryžovaha pachodu suproć prybližajučajsia bury-vajny. Da malitvy dziaciej adklikajecca Śv. Ajciec tak ža pry inšaj nahodzie, kali pramaŭlaje da Kalehii Kardynałaŭ.

18 maja 1939 h., padčas aficyjalnaha pryniaćcia pad svaju ŭładu archibazyliki Lateranskaj, Papież źviartajecca da ŭsich ludziej, „kab malilisia za supakoj, za supakoj evaneličny dla ŭsiaho śvietu".

24 žniŭnia 1939 h. śv. Ajciec praz radio prosić usich, kab chto tolki moža, staraŭsia nie dapuścić da vajny. Usie italjanskija stancyi pieradali hetu pramovu ŭ jazykach: anhlickim, francuskim, niamieckim, polskim i hišpanskim.

31 žniŭnia t. h. žtirajucca pry Papiežu, u jaho letniaj siadzibie, ambasadary: niamiecki, francuski, italjanski, polski i mi-

5-ці месячны балянс у нашым царкоўным жыцьці

Паварот Вільні й Віленшчыны да Літвы інакш адбіўся на мясцовым беларускім жыцьці агульна-грамадзкім і йнакш на жыцьці царкоўна-праваслаўным. Гэта апошняе, як ведама, апынулася пад кіраўніцтвам духоўнае ўлады ў Каўнасе. Спрабуем тут падлічыць некаторыя крокі новай улады на новай для яе тэрыторыі за час 5-цёх месяцаў урадаваньня.

Сваю дзейнасьць у нас Каўнасская духоўная ўлада пачала ад — няпраўнага пазбаўленьня становішча ціхага і скромнага Віленскага Ўладыкі Хвядоса. Адначасна з гэтым пачалося змушаньне ўсяго духавенства да пакаяньня(!) ў тым, што служачы ў аўтокефальнай Царкве б. Польшчы, сталася „неблагадатным". Вучоны кананіст, прыхільны да беларусаў расеец, архімандрыт Піліп Марозаў стаўся забаронены ў сьвяшчэнна-служэньні. Няпраўна і безпадстаўна пазбаўляюцца становішчаў: кафедральны пратаіерэй І. Дзічкоўскі і настаяцель Мікалаеўскай царквы сьвяшч. А. Коўш. Гэтага апошняга ўспомненыя духоўныя ўлады пробавалі пазбавіць і законавучыцельства ў Беларускай Гімназіі, але на гэта не згадзілася Міністэрства Асьветы. Звальняецца доўгалетні намесьнік Сьв. Духава Манастыра архімандрыт Савваці. Звальняюцца доўгалетнія законавучыцелі ў школах: пратаіерэі М. Рагальскі і В. Беляеў. Нованазначаных законавучыцеляў аднак ня прыймаюць самыя школы. Звольнены келейнік Усевалад Ігнатовіч—беларус. А наастатак — Уладыцы Хвядосу забаронена хадзіць куды-небудзь з візытай без дазволу – тае-ж. Каўнасскае духоўнае ўлады.

Гэта жменя фактаў, якія адносяцца да асоб. У імя чаго ўсё гэта робіцца?

Ведама ўжо, якія былі выбары ў прыхадзкія рады і да чаго яны давялі (пратэст прыхаджан Прачысьценскага Сабору і адмова выбраных дэлегатаў прыняць выбар). Пустуе царква Траецкага манастыра, а ня многа асталася прыхаджан і пры Прачысьценскім Саборы, адкуль усе больш і больш пераходзяць прыхаджане ў царкву Пятніцкую, дзе служыць прат. Дзічкоўскі і дзе зьбіраецца больш людзей, чым на службах архірэйскіх. Каўнасскую духоўную ўладу мусіць гэта пужае і яна запрапанавала прат. Дзічкоўскаму выехаць на вёску.

У сьвятле гэтага апошняга, цікавым становіцца такі факт, як укосная прапанова з боку прадстаўнікоў тэй-жа духоўнай улады аддаць Пятніцкую царкву беларусам, — хіба-ж не на што іншае, як толькі на тое, каб іхнімі рукамі выперці стуль нявыгоднага сягоньня дух. уладзе прат. Дзічкоўскага. Аднак ані прат. Дзічкоўскі выяжджаць на вёску, ані беларусы выпіраць яго з Пятніцкай царквы—ня думаюць.

Беларусы дамагаюцца асобнай царквы не якімі крутымі дарогамі, але проста і адкрыта. Каўнасская-ж духоўная ўлада хапаецца спосабаў дзіўных: яна абвяшчае „рэестрацыю" беларусаў і адначасна пужае іх, што калі хочаць мець асобную царкву, дык быццам павінны будуць яе самі і ўтрымоўваць. А гдзе-ж такі канон – „канонамі" гэта ўлада ўсьцяж закрываецца, — які не пазваляў бы беларусам карыстацца з агульнае царкоўнае маемасьці, як дамы, землі ці з дотацыяў ад ураду і г. д.? Беларускія вернікі ня пасынкі, але сыны Дзяржавы. І калі дзяржаўная Ўлада ня ставіць іх у паніжэньне, дык тым балей ня мае права рабіць гэтага ўлада духоўная.— Або такі вось другі факт: беларускім вучням і гімназістам патрэбная была царква на вялікапоснае гавеньне. На просьбу да Мітрапаліта Элеўферага пазволіць адбыць такое гавеньне ў Мікалаеўскай Царкве, прыйшоў афіцыяльны адказ, каб зьвярнуцца з просьбаю да прыхаджан(!) якой-небудзь царквы ў Вільні. Ці-ж гэта ня зьдзек над сьвятымі пачуцьцямі і не заганяньне ў бязбожжа?

І гэта ўсё робіцца пад відам „кананічнасьці". Хай усіх нас ад гэткае „кананічнасьці" Бог беражэ. А людзі, якія кананічнасьць так разумеюць, найлепш зрабілі-б, калі-б пайшлі ад нас туды, скуль прыйшлі.

Праваслаўны беларус.

Uvaha! Uvaha!

Na ahulnuju prośbu našych čytačoŭ, pradoŭžana jšče lhotnaja padpiska na adzinuju ŭ nas biełaruskuju hazetu

„K R Y N I C A"

Chto da 1.V. apłacić hadavuju padpisku na „K r y n i c u," toj aprača samoj hazety atrymaje jšče cennuju premiju.

Padpiska na „KRYNICU" ŭ hod vynosić usiaho p i a ć l i t a ŭ

Padpisku možna apłačvać abo asabista ŭ redakcyi, abo prysyłać hrošy poštaj, adresujučy:

„K r y n i c a's" Administracijai,
Vilnius, Pylimo g-vé 1.

Uzajemaadnosiny pamiž SSSR i Litvoj

Maskoŭskaja hazeta „Pravda" anahdaj pamiaściła na hetu temu abšyrny artykuł, u jakim miž inšym skazana, što paŭhoda ad času zaklučeńnia dahavoru Litvy z Savietami pakazała, što ŭsie abvinavačvańni i pabojvańni, što SSSR u adnosinach da Litvy maje „vialikija i ciomnyja plany" — źjaŭlajucca zusim biezpadstaŭnymi.

Na padstavie § III dahavoru Litva maje mahčymaść dalšaha uzmacoŭvańnia abarony svajho kraju i atrymańnia ad SSSR na vyhadnych varunkach zbroi i vajennych matarjałaŭ.

U haspadarskim značeńni Litva, jak i inšyja bałtyckija dziaržavy, mienš paciarpieła, čymsia inšyja neŭtralnyja dziaržavy. Pamima ŭstrymańnia eksportu Litvy ŭ Anhliju, moža Litva pašyrać svaje handlovyja znosiny z Savieckim Sajuzam i z Niamieččynaj.

nistr Anhlii. Kožnamu z ich Kardynał Stanu Maglione daručaje notu nastupnaha źmiestu:

Vatykan, 31 žniŭnia 1939 h.

„Šv. Ajciec nia choča pakinuć nadziei, što pačatyja pierahavory mohuć pryviaści da spraviadlivaha i spakojnaha rašeńnia, ab katoraje ceły śviet nie pierastaje malicca. Jaho Śviataść dziela taho prosić u imia Boha ŭrady Niamieččyny i Polščy, kab uchililisia ad usialakaha incydentu i kab ustrymalisia pryniać jakoje kolečy rašeńnie, katoraje abciažyła-b aktualnuju napružanaść. Prosić tak-ža ŭrady Anhlii, Francyi i Italii padtrymać heta Jahonaje žadańnie".

Viedajem adnak dobra, što stałasia. Karta ŭsiaje Europy pačała chutka pierarysoŭvacca. Ale „palityka" i sud hałavy chryścijanstva ani krychu nie źmianilisia. Dokazam hetaha vyjšaŭšaja encyklika „Summi Pontificatus", katoraja z vialikaj dastojnaściu baronić śviataści chryścijanskich ideałaŭ, pakazvaje na niastaču spraviadlivaści Chrystovaj u zakonach narodaŭ i pamiž narodami.

Bačyć Šv. Ajciec i hłybaka adčuvaje biadu ludzkaj adzinki i žadaje, kab toje, što jej spraviadliva naležycca, atrymała.

Na astatak jašče adzin charakterny skaz, u jakim vyrazna pryznajucca takija samyja pravy małych narodaŭ i vialikich. 18 vieraśnia, pryjmajučy ministra Litvy, Šv. Ajciec skazaŭ: „U padobnych abstavinach (jak siańnia), bolš čym u jakim kolečy inšym peryjadzie historyi, utrymańnie, apieka i, kali treba, abarona chryścijanskaj spadčyny, majuć dziela pryšłych pryznačeńniaŭ Europy i dziela pamysnaha raźvićcia kožnaha z jaje narodaŭ, *vialikich i małych*, rašajučaje značeńnie".

Pryjšoŭ z hromam i małankami hod 1940.

Pavaha Apostalskaha Pasadu sapraŭdy raście i ŭmacoŭvujecca. Takija kankretnyja fakty, jak naznačeńnie Rooseveltam asabistaha svajho pradstaŭnika pry Vatykanie, pierahavory z kiraŭnikami dziaržavaŭ, vodkliki pavažnych adzinak biaz roźnicy viery i narodnaści ab patrebie dziejnaha supracoŭnictva Papieža, kab pryviaści pahnievanyja narody da sužyćcia i jednaści — viaduć našy pieramučanyja myśli ŭ novuju budučyniu. I kali my jšče raz zapytajemsia: što-ž kankretna adkazvaje Pius XII, vučony i dyplomat, Ajciec chryścijanstva i narodaŭ, na takija voś pytańni: Kali supakoj? Jakija jaho hvarantyi? Jakaja jaho budučynia, – dyk atrymoŭvujem adkaz:

Supakoj tady — kali Chrystus pieramoža!

Hvarantyja jaho—karaleŭstva Chrysta!

Budučynia — panavańnie evaneličnaha prava!—Voś prahrama palityki Piusa XII-ha. U realizacyi jaje vidzić Jon mahčymaść spraviadlivaha supakoju.

Tymčasam končyłasia śviataja služba ŭ bazylicy śv. Piatra. Uznoŭ niasuć Papieža ŭzdoŭž vializarnaj śviatyni, uznoŭ pryvitańni i kličy. Byccam nie źviartajučy ŭvahi, Pius XII bahasłaŭlaje ŭsich i pavoli, jak hołub i daŭca supakoju, niknie nam z vačej. Dahadyvajemsia, što ŭznoŭ pajšoŭ pracavać i malicca dziela dabra ludziej i narodaŭ.

Ks. Č. Sipovič

Rym, 12 sakavika 1940 h.

VOKAM PA ŚVIECIE

Šostaja sesija Najvyšejšaj Rady SSSR pačała pasiedžańnie 29 m. m. Na paradku dnia mi* inšym: źmiena karelskaj sacyjalistyčnaj savieckaj respubliki na saviecka - federacyjnuju respubliku finska-karelskuju i ratyfikacyja dekretaŭ prezydyjuma Najvyšejšaj Rady.

Pasły anhlickija ŭ bałkanskich haspadarstvach sklikany ŭ Londyn na specyjalnuju naradu. Dahadvajucca, što jošć heta pradvieśnikam bolšaj aktyŭnaści Anhlii na Bałkanach.

Niemcy apublikavali niekatoryja dakumenty znojdzienyja ŭ Varšavie, z jakich byccam vidać, jak Ameryka padhaniała Polšč da vajny prociŭ Niamieččyny.

Habsburgi — naśledniki aŭstryjskaj imperyi—jeździać pa Kanadzie; peŭnaž — maje heta sens palityčny.

Saviecki ambasadar Suric u Paryžy musiŭ pakinuć svajo stanoviśča i viarnucca ŭ Maskvu dziela taho, što z pryčyny zakančeńnia finska - savieckaj vajny padpisaŭ da vysyłki telehramu, u źmieście jakoj francuski ŭrad dahledziŭsia svajej abrazy. Šmat chto dumaŭ, što vyjezd Surica z Paryža budzie pačatkam niejkaha novaha sporu francuska-savieckaha. Dahetul adnak nia tolki ničoha takoha nia stałasia, ale niekatoryja navat spadziajucca, što hetyja adnosiny papraviacca.

Ci sustrenucca Hitler z Stalinam? Paśla taho, jak ničoha nia vyjšła h pajezdki Mołatava ŭ Berlin, pajšli čutki, što majuć spatkacca Hitler z Stalinam. Niekatoryja navat užo byccam viedajuć,štoStalin na takoje spatkańnie hatoŭ; nia choča jon tolki nikudy vyjaždžać i najachvatniej spatkaŭ by Hitlera ŭ siabie — u Maskvie.

Pažar u Berlinie źniščyŭ viedamuju fabryku elektryčnych pryładaŭ Bergmann'a. Francuskija žaroły kažuć, što fabryka heta apošnim časam vyrablała vajennuju amunicyju. Dziela taho jošć padazreńnie, što pažar hety jošć akcyjaj čužaziemnaha špijonažu, tymbolš, što ŭłady dahetul nie dali ŭ hetaj spravie nijakaha vyjaśnieńnia. Pažar tryvaŭ ad viečara da hadz. 3-aj naranicy.

Čakajuć morskaj bitvy. Hazety pišuć, što kala pralivu Skagerak kružać z adnaho boku anhlickija, a z druhoha niamieckija vajennyja karabli. Dahadvajucca, što dojdzie miž imi da bitvy.

Anhlija-Saviety. Nadoviačy anhlickija vajennyja karabli zatrymali dva savieckija handlovyja karabli: „Majakovskij“ i „Selenga“. Abodva jany kiravalisia ŭ Uładyvastok: pieršy z vołavam—z Meksyki, a druhi z rudoj i cynkam — z Manilii. Anhličanie pryviali hetyja karabli ŭ port Hongkong i choć aficyjalna ničoha nia kažuć, to adnak dahetul svaich „viaźniaŭ“ trymajuć faktyčna ŭ pałonie. — Suproć hetkaha pastupańnia saviecki ambasadar u Anhlii Majskij pratestavaŭ pierad anhlickim uradam, adnak-ža ničoha tymčasam nie dabiŭsia.

Welles užo ŭ Amerycy i zdaŭ spravazdaču prezydentu Rooseveltu z svaje pajezdki ŭ Eŭropu. Z spravazdačy hetaj byccam vyhladaje, što niama nadziei na chutkaje zakančeńnie vajny; viestki-ž zdabytyja ŭ padarožy buduć byccam służyć Amerycy (USA) pakaźnikam pry rehulavańni zahraničnych adnosinaŭ.

Źmiena ŭradu ŭ Finlandyi pradbačyłasia adrazu pa zamireńni z SSSR. Ciapier heta ŭžo stałasia. Novy ŭrad sarhanizavaŭ dahetulašni premjer Rytis. U skład uradu ŭvajšli pieravažna tyja-ž ludzi, što byli ŭ uradzie i pierš, tolki zaniali inšyja resorty.

Kamunikat

Biełaruskaj Hrupy P.S.P. Litoŭskaha Čyrvonaha Kryža

Hetym paviedamlajecca, što pry Biełaruskaj Hrupie Litoŭskaha Čyrvonaha Kryža zasnavałasia biblijatečka, z katoraj mohuć biezpłatna karystać usie tam zarejestravanyja.

U hetaj spravie źviartacca da sekratara hrupy Uł. Kazłoŭskaha ŭ hadzinach uradavańnia.

Kiraŭnictva Biełaruskaj hrupy Lit. Čyrvonaha Kryža.

30.3.40

Vyraby Dziaržaŭnaj Tabačnaj Fabryki ŭ Vilni

Žyćcio u Vilni i Kraju

Dziaržaŭny Teatr u Vilni. Ministerstva Aśviety pastanaviła adčynić u Vilni ad 1 vieraśnia Dziaržaŭny Teatr.

Jašče dźvie hadziny. Dahetul u Vilni načny ruch spyniaŭsia ad hadz. 23 da 4-aj rana. Ad 1 h. m. načny supakoj tryvaje ŭžo tolki ad 24 hadz. da 3-aj. —

Vysłany na hod. Rasparadžeńniem vajennaha kamendanta m. Vilni vysłany na 1 hod z Vilni ŭ pavlet Šaki ks. Pietkunas zatoje, što pad vidam vialikaposnych rekolekcyjaŭ vioŭ palityčnuju prapahandu niazhodnuju z ducham lojalnaści pierad dziaržavaj.

Aryšt Papłaŭskasa. 28 m. m. vilenskajaja palicyja aryštavała J. Papłaŭskasa, šukanaha ŭ Lićvie ad 1927 h. razam z niadaŭna aryštavanym u Vilni Plečkaitisam.

Nie pasyłać hrošaŭ u piśmach. Paštovyja ŭłady prypaminajuć, što nia možna pasyłać hrošaŭ u zvyčajnych piśmach, bo aprača taho, što takija hrošy buduć konfiskavacca, adresatam pahražaje jšče adkaznaść za prastupstva zakonu ab devizach.

Zvolnienyja z abozaŭ internavanych asoby, lik jakich dachodzić da 200, nia mohuć žyć u Vilni ani ŭ Kaŭnasie, a tolki dzie-niebudź na pravincyi.

Karasiny budzie davoli. Litoŭskaja hazeta „Laikas” piša, što dastaŭka karasiny ŭ Litvu zapeŭniena na hetulki, kab było jaje tut davoli na ŭsie haspadarstkija patreby. Miž inšym majuć pryvieźci naftu i z Estonii; vyrablajuć tam jaje z miascovaha mineralu, jaki zastupaje kamienny vuhal.

Budžet dziaržaŭny Litvy pabolšyŭsia na 50 milonaŭ litaŭ. Adpaviedny prajekt uradu chutka budzie padadzieny ŭ Sojm.

Ceny ziemlarobskich praduktaŭ u min. tydni na litoŭskich rynkach byli hetkija (u litach za 50 klh): žyta 10.50-11.50, pšanica 13-16, jačmień 10-13, avios 9.50-11.50, bulba 3-5, lanoje siamieńnie 27-3?, vałakno 2 (za klh.)

Pradukty žyviołahadoŭli (za 50 klh žyv. vahi): valy kłustyja 26-27 litaŭ (u Vilni da 55), karovy 24-27 (u Vilni da 45), švini 60-72 (90), cialaty za klh. ž. v. 35-40 (90) cnt, baranina 50-70 (1.35) cnt. Aŭčynki aviečyja 7-8 lit, voŭna mytaja za klh 8-10 lit, masła haspadarskaje (za klh) 3.50-4.00, jajki za dziesiatak mienšych 1-30-2.20, vialikich 1.50-2.60.

Novačasnaja bojnia ŭ Vilni. Uprava m. Vilni pastanaviła anahdaj vykančyć budoŭlu novačasnaj bojni ŭ Vilni. Abrachoŭvajuć, što budzie heta kaštavać paŭtara miljona litaŭ. Sioleta-ž na hetu metu ŭstaŭlena ŭ budžet 800.000 litaŭ

U suviazi z niedarazumieńniem ab spravie pamieščanaha ŭ „Krynicy“ (№ 20 – 22) „Kaziuka na kirmašy,“ hetym zajaŭlajem: 1. druhaja čaść „Kaziuka“ („Krynica“ № 22), jak napisanaja aŭtaram značna paźniej, u Vilenskim radyjofonie na „Kaziuka“ zusim nia była čytanaj, 2. a pieršaja čaść była čytana z niekatorymi źmienami— niepaznačanymi ŭ kopii mašynapisu atrymanaha redakcyjaj da druku.

Redakcyja „Krynicy“

Vilnia, 1.IV.1940.

Doktar BARYS LEVIN

Chvaroby skurnyja, veneryčnyja i mačavych pravadoŭ.

Vilniaus (Vilenskaja) g-vė 22 — 3

Pryjmaje ad 12—2 i 4—7 viečar.

Kniharnia SPAUDOS FONDAS u Vilni

užo ŭ novym pamieškańni

Gedymina 23 tel. 22-77 i 29-98.

Pavažanych Klijentaŭ paviedamlajem,

- što ŭ nas možna atrymać roznyja knižki pa źnižanych cenach ad 50 da 90 prac.
- što miesiac tannaj knižki tryvaje ad 5.III. da 7.IV.
- što škoły absłuhoŭvajem usiakimi litoŭskimi padručnikami, a ŭ polskaj movie — historyjaj i gieografijaj Litvy,
- što praŭnikom majem novyja vydańni litoŭskich zakonaŭ u litoŭskaj i polskaj movie,
- što dla biuraŭ majem novyja i papraŭlajem staryja rachavalnyja i pišučyja mašyny,
- što najlepšym Vialikadnym padarkam źjaŭlajucca premijavanyja knihi: Raganius, Naktis, Pabėgelis i inš.

AD 1-ha SAKAVIKA adčynieny ŭ Vilni, pry vul. Hiedymina 23,

REPREZENTACYJNY HOTEL

„VIKTORIA“

Prastornyja ventylavanyja ŭmeblavanyja nanava-adremantavanyja pakoi. Vanny i ŭsie inšyja vyhady.

Pavažanych Turystaŭ pa pryjeździe ŭ stalicu prosimo astanaŭlacca **tolki ŭ našym hotelu.**

Ułaśnica: **Ona Palionaité-Gabréniené.**

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMOVIČIUS
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ
Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32.
Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.

Valstybinė Vrublevskių vardo Biblioteka VILNIUS